Begrafenisspeech Golda (Gloria) Leibovitche (Ivo Durwael)

Mevrouwen, Mijne Heren, vienden van Gloria,

Inderdaad, ik spreek alleen tot de vrienden, want familie had Gloria niet meer behalve haar neef Marcel Bervoets uit Aix-en-Provence, waar ze enkel nog af en toe telefonisch contact had.
Alhoewel ik Gloria al ken sinds 1960 is ook voor mij haar levensgeschiedenis vrij onbekend. Van mensen, die haar al langer kenden dan ik hoorde ik dat ze uit Roemenië kwam. Ze heeft dat zelf herhaaldelijk bevestigd. Pas enkele jaren geleden ontdekte ik via een afschrift van een testament dat ze in Smyrna/Turkije geboren is. En bij het triëren van haar nalatenschap ontdekte ik een brief van een zwitsers ambassadeur dat haar familie de Iraanse nationaliteit had. Maar haar huidig paspoort bewijst de Belgische nationaliteit. Haar naam liet vermoeden dat ze van joodse komaf is en dat wordt bevestigd door haar contacten met het Centraal Joods Sociaal Centrum. Maar bij mijn weten heb ik ze nooit weten deelnemen aan een joodse eredienst. In elk geval is duidelijk dat ze een bewogen en internationale jeugd heeft gehad. Die voorkeur voor internationaliteit is heel duidelijk gebleken sinds ze Esperanto leerde kennen. Ze is lid geworden van de Esperanto-club in Antwerpen in 1950. Het gebruiken van de internationale plantaal betekende heel veel voor haar. Ze vertelde dikwijls: de Esperanto-gebruikers zijn mijn familie. Voor haar betekende Esperanto vnl. de vele buitenlandse contacten. Op de wekelijkse vergaderingen van de vereniging zagen we ze zelden. Ik ontmoette ze dan ook maar af en toe. Maar ik dank dat ze aan elk wereldcongres heeft deelgenomen waaraan ze kon deelnemen. Ze was dan ook wereldwijd bekend bij de Esperantisten.
Je zou kunnen verwachten dat iemand met zulke levensloop eerder nonchalant is in de omgang. Dat gold zeker niet voor Gloria. Ze was zeer precies, formeel en zeer gehecht aan goede omgangsvormen. Ze was veeleisend, in de eerste plaats voor zichzelf, en dat bezorgde haar heel wat moeilijkheden, vooral toen de achteruitgang van haar zicht haar niet meer in staat stelde zelf de perfektie na te streven. Ze was een merkwaardige persoonlijkheid, intelligent, veeltalig, met een olifantengeheugen en zeer opmerkzaam met al haar zintuigen. Zelfs toen ze helemaal blind was kon ze nog perfekt en gedetailleerd haar kleren beschrijven.
De laatste jaren van haar leven waren een lijdensweg. Reeds in 2003 beschreef ze dat haar lichaam uitgeleefd was en dat ze wilde sterven. Nog 7 jaar heeft ze moeten lijden en vechten omdat de meeste mensen in haar omgeving, waarbij ik ook, zich nauwelijks konden inleven in de wereld van een blinde, die toch alles nog in de hand wil houden.
Ze is nu heengegaan en het zal voor haar een verlossing zijn.
Ik ga nu nog enkele persoonlijke ervaringen verwoorden in het Esperanto.

Geamikoj,
Kiam mi fariĝis Esperantisto en 1958, mia kursgvidanto Rik de Roover insistis ke mi partoprenu la ĉiusemajnajn kunvenoj en De Witte Leeuw por spertiĝi. Sed kiel 20-jarulo, mi konfrontiĝis kun precipe 60-jaruloj. Tiam mi mobilizis amikojn, okazigis kurson en mia hejmo kaj poste fondis Junularan Antverpenan Sekcion. El malnovaj membrolistoj, mi elŝarkis iamajn junajn membrojn kaj tiel malkovris i.a. Gloria. Ni organizis i.a. dancvesperon en iom obskura trinkejo en Kon. Astridplein kaj Gloria estis la virino, kiu plej multe dancis. Tute memfide ŝi moviĝis en la plenplena ejo de homoj por ŝi nekonataj. Ni konsideris ŝin iom stranga pro ŝia – laŭ la tiamaj junulaj normoj – eksmodaj vestaĵoj kaj dancmaniero. La vespero havigis al ni iom da kasmono por nia rondo. Poste ni planis teatran vesperon en la Esperanto-klubo kun precipe skeĉoj meminventitaj. Ankaŭ Gloria proponis eron. Kiam ni amatoris kaj apelaciis al la imagpovo de la spektontoj, Gloria postulis aron da rekvizitoj kaj tiel preskau malplenigis la kason. Ŝi ankaŭ postulis multe pli da ripetadoj por la kunludantoj kaj perfektan plenumon de ŝiaj instrukcioj. Nu, tiu eventeto estis tipa por ŝi: ŝi estis tre memfida en siaj decidoj, alstrebis precizecon kaj akuratecon de ŝiaj kunuloj. Ŝi malfacile komprenis ke aliaj personoj ne havas la saman ambicion. Tio supozeble kaŭzis al ŝi aron da problemoj en la vivo. Sed en internaciaj Esperanto-renkontiĝoj, Gloria spertis metamorfozon kaj ŝajne nur spertis ĝuon de la unua ĝis la lasta minuto de la aranĝo. Precipe dancado estis por ŝi kulmina momento.
Gloria ege kredis je internacia amikeco. Krome ŝi ankaŭ ĉiam interesiĝis pri transcendaj fortoj kaj opiniis ŝin dotita per esoteraj dotoj. Ankaŭ tio igis ŝin kelkfoje nekomprenebla por homoj, kiuj ne dividas tion kun ŝi. Mi malofte vidis Gloria, precipe kiam ŝia iĝonta blindeco malhelpis al ŝi por vojaĝi. Tamen ekde 2005 ĝis 2008, kiam la apopleksio de mia edzino malhelpis tion, mi regule vizitis ŝin por helpi ŝin i.a. en la enordigo de ŝiaj paperoj. Nur tiam mi spertis kiom lucida ŝi restis malgraŭ fizika kadukeco. Kaj malgraŭ ŝiaj plendoj pri fizika kadukiĝo, ŝia vizaĝo restis surprize juna kaj perfekte kaŝis ŝian aĝon, kiun ĝi cetere preferis kaŝi. Eĉ kiam kontaktoj kun Esperantistoj preskaŭ komplete haltis ŝi ofte ripetis ke la Esperanto-spertoj estis por ŝi la plej ĝojplenaj momentoj en ŝia vivo.
Fine ŝi trovis la pacon, kiu tiel mankis al ŝi kiam ŝi baraktegis kun siaj fizikaj limiĝoj.